Т. Желюк

ЕКОНОМІКО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Економіко-аналітична діяльність державного службовця випливає із самого процесу управління, який можна представити у вигляді шести етапів: постановки проблеми, пошуку альтернатив її вирішення, оцінки можливостей альтернативних рішень, прийняття управлінського рішення, реалізації управлінського рішення, контролю за результатами реалізації управлінського рішення (див. рис. 1). Економіко-аналітична діяльність займає проміжне місце між збором і обробкою інформації, з одного боку, і прийняттям управлінських рішень – з другого. Власне, сам аналіз є логічним інструментом мислення, що здійснюється за допомогою абстрактних понять і пов'язаний із загальними методами дослідження: спостереженням, порівнянням, системним підходом, синтезом, дедукцією, індукцією, абстрагуванням, формалізацією, історичним підходом, експериментом, вимірюванням.

Об'єктом економіко-аналітичної діяльності державного службовця є інформаційний потік, який характеризує функціонування економічної системи на макроекономічному, макроструктурному, регіональному, локальному рівнях. Завдання економіко-аналітичної діяльності зводяться до обліку, аналізу, оцінки інформаційного потоку. В цьому аспекті економіко-аналітичну діяльність можна розглядати з позицій системного аналізу, функціонально-вартісного аналізу та стратегічного аналізу

Основними елементами, що характеризують зміст, відповідно і мету економіко-аналітичної діяльності, є:

1) визначення конкретних завдань та мети аналітичної діяльності.
2) вивчення причинно-наслідкових зв'язків об'єкту дослідження.
3) вибір показників, що характеризують об'єкт дослідження, та методів їх кількісного виміру.
4) оцінка отриманих показників з позицій ефективності функціонування об'єкту дослідження.
5) визначення факторів реального та можливого впливу на показники, що характеризують об'єкт дослідження.
6) пошук варіантів управлінських рішень відносно отриманих результатів

Економіко-аналітичну діяльність можна класифікувати за різноманітними ознаками: за напрямами, об'єктами, завданнями, термінами, суб'єктами, методами реалізації. Класифікація дозволяє узагальнити і систематизувати різновиди, виділити найістотніші сторони і відмінності аналізу.

Залежно від терміну проведення і характеру рішень, які приймають за результатами економіко-аналітичної діяльності виділяють попередню, прогнозну, оперативну, підсумкову аналітичну діяльність.

Залежно від методів аналітичної діяльності виділяють: порівняльний, функціонально-вартісний, багатофакторний економічний аналіз.

За об'єктом аналітичної діяльності виділяють: аналіз діяльності окремих державних службовців, аналіз діяльності внутрішніх організаційних підрозділів та управлінь, аналіз діяльності міністерств або комітетів, аналіз за функціональними службами.

За суб'єктами реалізації аналітичних обов'язків виділяють аналіз внутрішній

© Т. Желюк, 2002.

(організаційними структурами окремого виконавчого органу) та аналіз зовнішній (фінансовими, податковими органами, органами статистики, слідчими органами, науково-дослідними організаціями).

За широтою охоплення питань виділяють повний і тематичний (цільовий) економічний аналіз.

За ступенем періодичності проведення і охоплення питань виділяють: систематичний, періодичний, одноразовий аналіз.

За способом формування і обробки інформації виділяють: технічний і автоматизований аналіз.

Згідно із Законом України "Про державну службу" державні службовці виконують: контрольно-наглядові, аналітичні, організаційно-управлінські, інформаційні, прогнозно-планові, дослідницькі, нормопроектні функції [1].

Економіко-аналітичні функції державних службовців V–VII категорій включають: аналіз окремих напрямків діяльності; оцінку ефективності функціонування об'єктів дослідження; визначення економічного ефекту управлінської діяльності; експертну діяльність; аналітичні операції пов'язані з прийняттям та виконанням управлінських рішень в межах регламентованих завдань та постійних обов'язків; розробку пропозицій щодо напрямів діяльності; складання

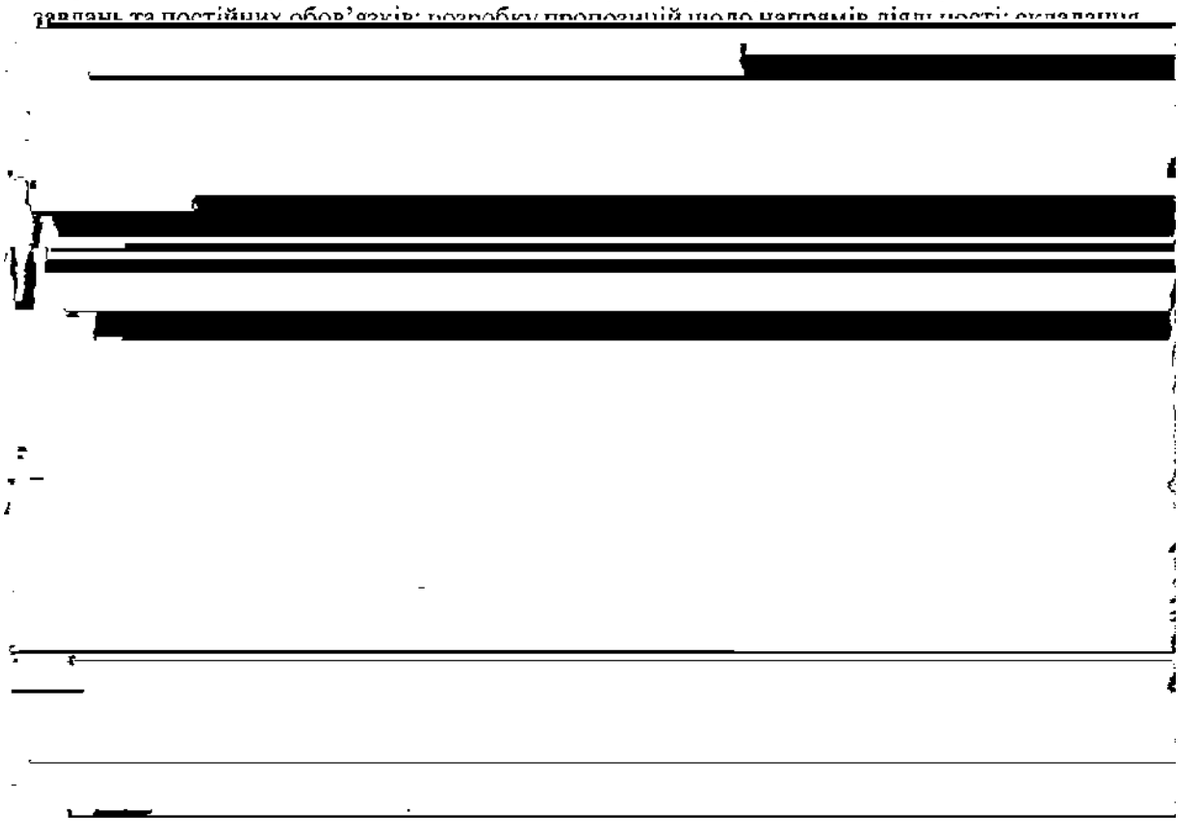

звітів за результатами діяльності; розробку проектів інформаційно-аналітичних матеріалів, пов'язаних з роботою підрозділу; аналіз кореспонденції пов'язаної з роботою підрозділу; аналіз конфліктних ситуацій між персоналом.

Аналітичні операції, пов'язані з прийняттям та виконанням управлінських рішень в межах регламентованих завдань та постійних обов'язків; з розробкою пропозицій щодо напрямів діяльності; з складанням звітів за результатами діяльності; з розробкою проектів інформаційно-аналітичних матеріалів, пов'язаних з роботою підрозділів, здійснюються на основі затверджених регламентів роботи певного органу виконавчої влади, відповідних інструкцій з питань реалізації управлінських функцій, методичних вказівок з питань програмно-планової роботи, інструкцій з діловодства.

Економіко-аналітична діяльність державного службовця на регіональному рівні є складовим інструментом реалізації регіональної політики, і включає :

- морфологічний аналіз регіону, який включає інформацію про географічне положення, екологічну та географічну регіоналізацію, поселенську та економіко-інфраструктурну карту регіону;
- аналіз виробничого потенціалу регіону, який включає інформацію про розвиток промисловості та АПК, транспорту, зв'язку, торгівлі та обслуговування, фінансової системи, республіканської, обласної і муніципальної власності, зовнішньоекономічних зв'язків;
- розробку комп'ютерної моделі економіки регіону: зведення в систему наявних даних економічного моніторингу, створення систем балансових рівнянь на основі розрахунку коефіцієнтів кореляції для регіону, що дають змогу постійно поповнювати оперативну базу даних і моделювати розвиток господарського комплексу та економіки регіону;
- комплексний аналіз населення: соціально-демографічні характеристики, зайнятість, міжетнічні відносини, політична структура, рівень життя, якість розвитку соціальної сфери, стан суспільної думки (установка, оцінка, цінності та очікування населення);
- аналіз інформаційних процесів в розрізі: характеру зв'язків державних структур управління і населення регіону, якості інформування населення про діяльність регіональних і місцевих адміністрацій, способів та ефективності поширення інформації в структурах самої адміністрації, ролі преси у формуванні громадської думки та забезпечення взаємодії громадян і політичної влади.

Відповідно до загальних цілей та завдань дослідження необхідно отримати інформацію високої управлінської цінності. На основі цієї інформації треба розробити оптимальну стратегію діяльності регіональної адміністрації. З цією метою до роботи потрібно залучати експертів-аналітиків, здатних системно й глибоко вивчати фактичні дані про розвиток тих чи інших конкретних процесів.

Вони повинні: оцінити планові та фактичні дані; визначити чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток регіону; виявити тенденції розвитку регіону; розробити рекомендації щодо використання інструментарію державного регулювання. При цьому можна використовувати методи індивідуальних і колективних експертних оцінок. До складу індивідуальних експертних оцінок входять:

- метод "інтерв'ю", при якому здійснюється безпосередній контакт експерта з фахівцем за схемою "питання - відповідь";
- аналітичний метод, при якому здійснюється логічний аналіз якої-небудь прогнозованої ситуації і складаються аналітичні доповідні записки;
- метод написання сценарію, що заснований на визначенні логіки процесу чи явища в часі за різних умов.
- Методи колективних експертних оцінок включають:
- метод колективної генерації ідей, або мозкової атаки, яка полягає в актуалізації творчого потенціалу фахівців при "мозковій атаці" проблемної ситуації, що реалізує спочатку генерацію ідей і подальше деструювання (руйнування, критику) цих ідей з метою формування контрідей;
- метод "Дельфі" полягає проведенні опитування за допомогою анкетування, що передбачає анонімність експертів і одночасно дозволяє з анкети вибрати ту інформацію, яка найбільше підходить до вирішення проблеми;
- матричний метод, який передбачає побудову матриці перед проведенням експертного опитування, яка відбиває генеральну мету, підцілі і засоби досягнення цієї мети, тобто напрями наукових досліджень, які можуть бути використані для досягнення поставленої мети;
- метод "комісій" передбачає обробку індивідуальних експертних оцінок, в результаті якої виробляються нові продуктивні ідеї.

Підсумовуючи вищесказане, можна констатувати, що реалізацію економіко-аналітичної діяльності державним службовцем на регіональному рівні доцільно здійснювати за двома підходами: перший – це виявлення суперечностей, "вузьких місць", потенційно проблемних чинників; другий – визначення сильних сторін, джерел стабільності, позитивних започаткувань, "точок росту" ефективності в економіці регіону. На основі отриманих резуль-татів місцеві адміністрації можуть спроектувати структурні, інвестиційні, правові умо-ви, які можна створити для забезпечення режимів сприяння комплексному соціально-економічному розвитку регіону.

Література

1. *Державна служба в Україні // Бюлетень законодавства та юридичної практики в Україні.– №1.– 2002. – 352с.*
2. *Горский Ю. М. Системно-информационный анализ процессов управления.- Новосибирск: Наука, 1988*
3. *Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування: Монографія/ кол. авт., Під ред. Оболенського О.Ю. – Хмельницький: "Поділля", 1999. – 540 с.*
4. *Калина А. В., Конева М. И., Ященко В. А. Современный экономический анализ и прогнозирование (микро- и макроуровень). – 2-е изд. – К.: МАУП, 1998.*
5. *Нємцов В. Д., Довгань Л. Є., Сініок Г. Ф. Менеджмент організацій.: Навчальний посібник. – К.:ТОВ "УВПК ЕксОБ", 2000. – 392 с.*
6. *Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: Навч. посібник. – К.: Вища школа, – 2000. – 223 с.– С.64 -67, 87–117.*
7. *Стратегія реформування системи державної служби в Україні // Офіційний вісник України. – 2000. – № 16. – С.64–69.*
8. *Федорович Р. В. Іващук О. Т. Теорія економічного аналізу: економіко-математичний аспект. – Тернопіль: ВАТ "Поліграфіст", 1997. – 279 с.*
9. *Чумаченко М. Г. Наукові з економіці регіону. – К.: "Наукова думка", 1995. – 338 с.*